

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Xikmatov Xayrullaxon Maxmurxonovich

Hikmatov1980@gmail.com.

Annotatsiya: *Kichik va o'rta biznes (KOB) mamlakat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi bo'lib, uning rivojlanishi iqtisodiy o'sish, bandlik va innovatsiyalarni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalar biznes jarayonlarini optimallashtirish, samaradorlikni oshirish va bozordagi raqobatbardoshlikni mustahkamlashda katta imkoniyatlar taqdim etmoqda. Ushbu maqolada kichik va o'rta biznes uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish strategiyalari, ularning afzalliklari, joriy muammolar va yechimlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, biznes avtomatlashtirish, elektron tijorat, bulutli texnologiyalar va sun'iy intellekt kabi raqamli yechimlarni qo'llash orqali kichik va o'rta korxonalar o'z samaradorligini oshirishlari mumkin.*

Kalit so'zlar: *Raqamli transformatsiya, kichik va o'rta biznes, elektron tijorat, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt, biznes avtomatlashtirish, innovatsiyalar.*

Zamonaviy dunyoda raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning barcha sohalarida tub o'zgarishlarga olib kelmoqda. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun raqamli texnologiyalar ularga yangi bozorlarga chiqish, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, mijozlar bilan samarali aloqa o'rnatish kabi imkoniyatlarni taqdim etadi.

Ushbu maqolada kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni, ularni joriy etish strategiyalari va duch kelinayotgan muammolar atroflicha tahlil qilinadi.

Raqamli texnologiyalar orqali biznes jarayonlarini avtomatlashtirish KOB uchun eng samarali yo'nalishlardan biridir. CRM (Customer Relationship

Management), ERP (Enterprise Resource Planning) kabi tizimlar biznesni samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish imkonini beradi.

E-tijorat platformalarining rivojlanishi kichik va o'rta biznesga butun dunyo bo'ylab mijozlarga xizmat ko'rsatish imkonini beradi. Onlayn savdo korxonalarga an'anaviy chakana savdodan ko'ra kengroq auditoriyaga chiqish imkoniyatini yaratadi.

Bulutli hisoblash tizimlari KOB uchun dasturiy ta'minot va ma'lumotlarni saqlashda katta afzalliklarga ega. Bulutli xizmatlar operatsion xarajatlarni kamaytirib, biznesning moslashuvchanligini oshirishga yordam beradi.

Sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari biznes jarayonlarini optimallashtirish, iste'molchilar xatti-harakatlarini prognoz qilish va avtomatlashtirilgan mijozlarga xizmat ko'rsatish tizimlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Kichik va o'rta biznes korxonalari muvaffaqiyatli raqamli transformatsiyani amalga oshirish uchun quyidagi strategiyalarga e'tibor qaratishlari lozim:

- **Bosqichma-bosqich joriy etish** – Raqamli texnologiyalarni kichik qadamlar bilan joriy qilish tavsiya etiladi.
- **Mijozga yo'naltirilgan innovatsiyalar** – Mijozlarga qulay interfeys yaratish va xizmat sifatini oshirish muhim hisoblanadi.
- **Ko'p kanalli marketing** – Raqamli kanallar (veb-sayt, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar) orqali marketing strategiyasini rivojlantirish.
- **Moliyaviy cheklovlar** – Kichik bizneslar uchun dastlabki sarmoya masalasi muhim bo'lib, davlat va xususiy sektor grantlari hamda kredit dasturlari yordamida bu muammolar hal etilishi mumkin.
- **Kadrlar yetishmovchiligi** – IT mutaxassislarni jalb qilish yoki mavjud xodimlarni qayta o'qitish orqali bu muammo hal etiladi.
- **Kiberxavfsizlik muammolari** – Axborot xavfsizligini ta'minlash uchun shifrlash, ikki bosqichli autentifikatsiya va xavfsizlik devorlarini joriy etish lozim.

Kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda raqamli texnologiyalar muhim o'rin

tutadi. Biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt, elektron tijorat kabi innovatsion yondashuvlar KOB uchun katta imkoniyatlarni taqdim etadi. Shu bilan birga, kichik biznes raqamli texnologiyalarni joriy etishda moliyaviy, kadrlar va xavfsizlik bilan bog'liq muammolarga duch keladi. Shuning uchun davlat va xususiy sektor qo'llab-quvvatlovchi dasturlarni kengaytirishi, biznes egalari esa raqamli texnologiyalarga moslashish strategiyalarini ishlab chiqishlari lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. W. W. Norton & Company.
2. Porter, M. E. (2001). Strategy and the Internet. Harvard Business Review, 79(3), 62-78.
3. Chaffey, D., & Smith, P. R. (2017). Digital Marketing Excellence: Planning, Optimizing and Integrating Online Marketing. Routledge.
4. Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum.
5. OECD (2021). Digital Transformation of SMEs. OECD Publishing.